

Українська рибальська лексика в іномовному просторі

Ukrainian Fishing Vocabulary in the Foreign Language Space

Роман Міняйло ¹
Roman Minyailo

¹ Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy
7 Rustaveli provulok, Kharkiv, 61001, Ukraine

DOI: 10.22178/pos.59-4

LCC Subject Category:
PG3801-3987

Received 22.05.2020
Accepted 26.06.2020
Published online 30.06.2020

Corresponding Author:
roman298@gmail.com

© 2020 The Author. This
article is licensed under a
Creative Commons
Attribution 4.0 License

Анотація. У статті досліджено українізми в рибальській лексиці інших мов. Актуальність розвідки визначена важливістю аналізу назв, що відбивають багатотисячолітній процес міжетнічних контактів, тривале поетапне освоєння рибальського досвіду українців. Дані етимологічних і діалектних словників та розвідки науковців засвідчують вагомий вплив української мови на інші в процесі їхньої взаємодії в різні історичні періоди, зокрема й у сфері рибальських номінацій. Водночас мовознавці закликають не розуміти спрощено односторонність мовного впливу, наголошуючи на тому, що лексичні запозичення – невід’ємна частина динамічного розвитку лексико-семантичних систем мов, що взаємодіють. Тому варто говорити не так про обопільний чужомовний елемент для них, як про існування багатотисячолітнього мовного казана з різноманітними проявами українсько-румунського, українсько-тюркського та інших його складників.

Висновки етимологів переважно корелюють з археологічними даними, як-от з тими, що засвідчили поширення в кінці VI–V тис. до н. е. землеробсько-скотарського господарства Балкан на землі межиріччя Бугу й Дністра та відповідно слов’янський вектор мовного впливу, пор: псл. **kōtʹsʹ* ‘закута для тварин’ > серб. *kōtaц*, макед. *koteц*, болг. діал. *kōce* ‘риболовецька загата’ > карпатоукр. *кутіц* ‘тс.’ > молд. *kōtes*, рум. *cot’et*, угор. *ketrec* ‘тс.’.

Отже, український вектор постання рибальських назв в іномовному просторі засвідчують мовні й позамовні чинники. Зокрема заслуговують на увагу реконструйовані мовознавцями споконвічно українські віддієслівні рибальські деривати, пор.: псл. **kōjiti* ‘заспокоювати’ > укр. діал. *котіць* ‘комишева загата для ловлі риби’, *кутіць* ‘клітка, огорожа для свиней, овець’ > ст.пол. *kociес* > *kojes* ‘клітка для птахів або огорожа для тварин’; давньоукр. *чамти* ‘чекати’ > укр. *чайка* ‘човен запорозьких козаків’ > тур. *çayka* ‘човен’ > схв. *шájка*, болг. *шáйка*, макед. (арх.) *шajка* ‘човен’; псл. **sědĭā* ‘прилад до риболовлі’ > укр. *сіжа* ‘тс.’ (від *сидіти*) > угор. *szégye* ‘тс.’ тощо.

Проаналізований матеріал переконує в потребі подальших наукових студій із цієї проблеми.

Ключові слова: мовні контакти; рибальська лексика; українізми; етимони.

Abstract. The article studies Ukrainianisms in the fishing vocabulary of other languages. The topicality of research is determined by the importance of the analysis of names that reflect the centuries-old process of interethnic contacts, the long-term gradual development of the fishing experience of the Ukrainians. Data from etymological and dialect dictionaries and scientific research testify to the significant influence of the Ukrainian language on other languages in the process of their interaction in different historical periods, including in the field of fishing nominations. At the same time, linguists urge not to simplify the one-sidedness of linguistic influence, emphasizing that lexical borrowing is an integral part of the dynamic development of lexical-semantic systems of interacting languages.

Therefore, it is worth talking not so much about a common foreign language element for them, but about the existence of a centuries-old language cauldron with various manifestations of Ukrainian-Romanian, Ukrainian-Turkic and other components.

The findings of etymologists mainly correlate with archaeological data, such as those that testified to the spread in the late VI-V millennium B.C. of agricultural and pastoral economy of the Balkans on the territories between the rivers Bug and the Dniester and, accordingly, the Slavic vector of linguistic influence, comp.: **koťьсь* 'shelter for animals' > Serbian. *кòтац*, Maced. *котец*, Bulg. dial. *кòце* 'fishing tackle' > Carpathian Ukr. *кутіць* 'ts.' > Mold. *kótec*, Rom. *coț'et*, Hung. *ketrec* 'ts.'

Thus, the Ukrainian vector of the origin of fishing names in a foreign language space is evidenced by linguistic and extralinguistic factors. In particular, the originally reconstructed Ukrainian fishing verb derivatives, are worthy of attention, comp.: Proto-Slavic **kojiti* 'calm down' > Ukr. dial. *котéць* 'reed fence for fishing', *кутіць* 'cage, fence for pigs, sheep', Old Polish *kocięc* > *kojec* 'bird cage or animal fence'; Old Ukr. *чамти* 'чекати' > Ukr. *seagull* 'boat of Zaporozhian Cossacks', Turk. *çayka* 'boat' > Serbo-Croatian *шâјка*, Bulg. *шáйка*, Maced. (arch.) *шajka* 'boat'; psl. * *sědĭā* 'fishing tackle' > Ukr. *сіжа* 'ts.' (from *sit*) > Hung. *szégye* 'ts.' etc.

The analyzed material convinces of the need for further scientific studies on this issue.

Keywords: language contacts; fishing vocabulary; Ukrainianisms; etymons.

ВСТУП

Чужомовні назви спричинені передовсім появою невідомих реалій і понять, зокрема знарядь праці та професійних технологій. А в системі запозиченої лексики рибальські назви належать до таких, що відбивають багатівіковий процес міжетнічних контактів, тривале поетапне освоєння досконалішого галузевого досвіду. *Мета цієї розвідки* – з'ясувати вагомість української рибальської лексики в іномовному просторі.

Переконані, що в аспекті міжмовної взаємодії досліджувати лексичні запозичення з української в інші слов'янські та неслов'янські мови так само важливо, як і традиційно вивчати запозичену лексику в українській мові. Прямо чи опосередковано до такої думки підводять міркування авторитетних мовознавців.

Невипадково автор відомих праць зі слов'яно-східнороманських мовних контактів С. Семчинський ще в другій половині минулого сторіччя висловлював занепокоєння поверховим описом слов'янського елемента в етногенезі румунського народу, недооцінкою ролі слов'янських говірок у формуванні румунської мови [13, с. 58]. У своїй типології взаємодії мов за напрямком дії (впливу) та рівнем мовної системи, на якому відбувається взаємодія, мовознавець виокремив «обопільний вплив на різних рівнях» і проілюстрував цей тип саме прикладом взаємодії мов східних романців і

слов'ян у період їхнього співжиття із засвідченими наслідками цієї взаємодії на всіх мовних рівнях. А щодо типів однобічного впливу на одному чи на різних мовних рівнях С. Семчинський застерігав від спрощеного розуміння «однобічності», оскільки «в процесі взаємодії мов активною буває не тільки мова, що здійснює вплив, а й та, яка зазнає іншомовного впливу» [13, с. 275].

У дослідженнях споконвічних тюрксько-слов'янських мовних зв'язків заслугове на увагу підхід Г. Халимоненка, в основу якого мовознавець поклав «принципове теоретичне положення про неподільну єдність етногенези народу, його історичного буття й динаміки розвитку мови, включаючи запозичення» (курсив автора) [7, с. 4]. І хоча в цьому контексті йдеться про тюркський елемент лексико-семантичної системи української мови, важливою є думка науковця про помітну роль у певні історичні періоди життя народу запозиченої лексики як термінологічної в деяких тематичних групах активного словника [7, с. 6].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

За матеріал дослідження правила етимологічний та діалектні словники української мови, етимологічний словник слов'янських мов, етимологічні й діалектологічні розвідки авторитетних мовознавців.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні проведено синтез мовознавчих праць, що стосуються рибальських українізмів в іномовному просторі, і використано метод пояснювального опису цих мовних одиниць через ареальні й генетичні зв'язки та окремі факти позамовної дійсності.

Спираючись на застереження С. Семчинського не розуміти спрощено односторонність мовного впливу й на відзначений Г. Халимоненком термінологічний статус лексичних запозичень на певних історичних етапах розвитку мови, варто говорити вже не про обопільний чужомовний елемент у лексико-семантичних системах мов, що взаємодіють, а про існування багатомовного мовного казана з різноманітними проявами його складників (українсько-румунського, українсько-тюркського тощо) в різні історичні періоди.

Наприклад, карпатоукраїнські назви **кутінец**, **кутіц** 'обгороджене місце в стаїні для свиней', 'обгороджене місце для гусей', 'обгороджене місце для ловлі риби' та їхні румунські (*cot'et*, *cot'eit*), молдавські (*ko'tec*, *kótec*) й угорські (*ketrec*) відповідники [5, с. 160] співвідносні з так само широкозначними південнослов'янськими назвами: серб. *kòtaц* 'хлів, закута, перегородка у хліві', 'риболовецька загата', 'комора для зберігання зерна', словен. *kótec* 'перегородка у хліві, закута', 'свинарник', 'клітка для птахів', макед. *komeц* 'рибальська загата', болг. діал. *кóце* 'тс.' [15, XI, с. 214]. Це підтверджує історичні дані про поширення в кінці VI–V тис. до н.е. землеробсько-скотарського господарства Балкан на землі межиріччя Бугу й Дністра та слов'янський вектор цього мовного впливу, адже за висновками етимологів генетично ці назви сягають праслов'янського архетипу **kotъь* (< **kotъ*) із первинним значенням 'закута для тварин' і головною семантичною рисою 'внутрішній, увігнутий кут' [15, XII, с. 71, с. 76]. Етимологи також припускають, що первинно це була не загорода, а різновид землянки, про що свідчить близькість до іран. *kata-* 'підземне приміщення' і той факт, що давні слов'яни жили переважно в землянках [15, XI, с. 211].

Заслугує на увагу виведення знаним російським етимологом Л. Куркіною старопольської назви *kojes* на позначення клітки для птахів і тварин' (укр. діал. *кóець* 'клітка для курей', *коец* 'тс., клітка для великої свійської птиці', *кóіць* 'тс.'), що її усталено бачать результатом видозміни форми *kosies* (укр. діал. *котéць* 'комишева загата для ловлі риби', *кутіць* 'клітка, огорожа для свиней, овець'), із праслов'янського дієслова **kōjiti* 'заспокоювати' [9, II, с. 492].

У запропонованому Л. Куркіною походженні слова важливо бачити продуктивність у спільнослов'янську добу віддієслівного способу творення галузевих назв, зокрема риболовецької та близької до неї судноплавної термінології. Так і дослідниця І. Єфименко, спираючись на мовні й позамовні чинники, аргументує самотність слов'янського терміна **чайка** 'човен запорозьких козаків', який могли запозичити в інші мови, а не навпаки. Стародавність відроджених у XVI–XVII ст. запорозькими козаками судноплавних і суднобудівних традицій наддніпрянських слов'ян дозволила дослідниці пов'язати назву цього судна з давньоукраїнським словом *чапати* 'чекати' з відповідниками в інших слов'янських мовах (рос. діал. *чаять* 'чекати на щось', пол. *czaić się* 'влаштувати засідку, підкараулювати, підчікувати', 'підкрадатися', хорв. *čajati* 'очікувати, чекати') – тобто побачити етимон як віддієслівний похідник, мотивований праслов'янським дієсловом **čajati* або **čajiti się* (А. Брюкнер назву птаха *чайка* тлумачив як 'та, що вичікує, переслідує') [16, с. 236–237]. Отже, стосовно корабельного терміна *чайка* І. Єфименко висноує: «До тюркських мов його було запозичено зі східнослов'янських, *найпевніше з української* (курсив автора), з характерною для тюркських діалектів заміною початкового *ç* в *ş*. Згодом уже тюркізований термін було перенесено до південнослов'янських мов, пор.: схв. *шáјка* 'шлюпка, човен', болг. *шáйка* 'морський човен', макед. (арх.) *шáјка* 'човен'» [16, с. 239].

Згадуючи тезу про поверховий опис слов'янського елемента в румунській мові, зазначимо, що за спостереженням відомого дослідника українсько-угорських мовних контактів І. Ковтюка східнослов'янський

вплив на угорську мову також є одним з найменш досліджених аспектів славістики [1, с. 30]. Хоча у працях вітчизняних мовознавців знаходимо приклади аналізу українсько-угорського складника багатомовного мовного казана. Так, Ю. Шевельов у своїй фундаментальній «Історичній фонології української мови» серед прикладів запозичених угорською мовою слов'янзмів, «які в найдавніших записах містять *u* та *i* як відповідники *ъ* та *ь*», наводить датований 1261 роком іхтіонім *pisztrung* 'форель' (< *ньстръжъ*). І хоча вчений не до кінця певен, що ця назва риби, як і назви *buzja* 'бузина' < **bъz(ije)*, *muh* 'мох' < *мъхъ*, «потрапили до угорської мови саме з протоукраїнських діалектів, усе ж, беручи до уваги, що контакти угорців з іншими слов'янськими діалектами починаються з кінця IX ст.», припускає протоукраїнське походження цих слів [14, с. 113].

Сліди української рибальської лексики в угорській мові простежував і О. Горбач. Відомий філолог-славист дійшов висновку, що впродовж V–X ст. на річкових шляхах Дністра, Дніпра, Дінця мадярські кочовики серед найперших запозичували слов'янські назви на позначення розвиненішої техніки рибальства, як-от *szégye* 'прилад до риболовлі' (< укр. *сіжа*), *varsa* 'верша, рибальський прилад' (< укр. *верша*), *tanya* 'річкова глибина; рибальський курінь над водою; шопа; хутір' (< укр. *тоня*) [6, с. 46].

Праслов'янська назва **sědĭā* (а швидше – балтослов'янська, якщо брати до уваги лит. *per-sėda* 'загата, щоб ловити рибу', *sėdžia* 'кошіль у риболовній загаті') пов'язана з дієсловом *sidĭti* [3, с. 591]. Відзначаючи популярність ловлення *сіжами* на Дніпрі, віддієслівне походження слова припускав і Л. Сабанєєв. Знаний іхтіолог та знавець рибальського промыслу пояснював, що назва походить від сидіння, яке рибалка облаштовував при цьому знарядді: у розщеплення вбитих у дно річки в її найглибшому місці чотирьох дерев'яних стовпів клав поперечини, які настилав дошками, щоб на них сидіти [11, с. 203].

Згідно з «Етимологічним словником української мови» назва сплетеного з лози рибальського знаряддя *вєрша* сягає праслов'янського дієслова **vьrъzati* 'плести', а наявність відповідників у литовській мові

(*várža* 'верша', *veřžti* 'зв'язувати, стискати') може свідчити про балтослов'янське коріння слова [9, I, с. 362].

У говірках української мови на сучасному етапі слово *т́оня* (> угор. *tanya*) багатозначне. Воно реалізує семми 'косяк риби', 'простір води, який протягують неводом, виловлюючи рибу', 'відтинок часу з моменту закидання невода у воду до вибирання його з води' [2, с. 193], 'улов риби, добутий одним закиданням невода' [8, с. 239]. В історичному вимірі, спираючись на висновки мовознавців, можна припустити: назва *тоня* на позначення глибокого місця, де зосереджується риба, постала внаслідок зближення у спільнослов'янську добу іменникових похідників **tonь* (< **topnь*) і **ton'a* (< **topn'a*) від етимологічно різних дієслів **topiti* 'топити, занурювати' і **tegnōti* 'тягти' (< іє. **ten-*) [9, V, с. 597].

Діалектний полонізм *neret* 'різновид рибальської сітки' історики мови трактують як запозичення з української, у якій слово *нєрет* 'тс.' усталене, як і в білоруській (*нєрат*), а в російських говірках функціює в різних виявах (*нєрет*, *нєрєт*, *нєрєто*, *нєрєтб*) [9, IV, с. 75]. І найбільш вірогідним убачають етимологи віддієслівне походження слова: від *нєрти* 'ниряти' (*пнєрти* – у руському ізводі церковнослов'янської мови, *pondrėti* – у словенській мові), одночасно припускаючи, хоча й не без сумнівів, його фіно-угорське походження за посередництва російської мови (рос. *мєрда*, *мєрєда*, *мєрєта* 'верша' від фін. *merta* 'тс.') [там само].

Об'єктом аналізу мовознавців була й багатомовна взаємодія західноукраїнських і східнославацьких говірок. В. Федонюк, аналізуючи досягнення словацької лінгвістичної україністики, привертає увагу до здобутків Я. Дорулі, який відзначив специфічно українські риси в т.зв. русинських говорах Східної Словаччини, що переконало дослідника в приналежності їх до говорів материкової української мови [4, с. 126]. У цьому аспекті показовим є приклад українізма *шувар* у словацькій мові (*šugar*, *šugarina*), який навів український учений В. Німчук. Мовознавець припустив: слово *шувар*, прикметниковий дериват якого спостерігаємо в перифразі *шуварова сестра* 'риба в порослій шуваром (аїром, Асorus

calamus) річці', до словацької мови запозичено з архаїчних українських карпатських говорів, а старіша, «закономірна українська діалектна форма *шовар* <...> виникла ще в ранній давньоукраїнській період унаслідок переходу *е* в *о* після м'яких приголосних перед твердими» [10, с. 24–25].

ВИСНОВКИ

Отже, досліджування лексичних українізмів рибальської сфери актуальна проблема лінгвістики. Освоєну іншими мовами українську рибальську лексику засвідчують дані етимологічних і діалектних словників, розвідки науковців. У цих джерелах

знаходимо приклади рибальських українізмів у румунському, молдованському, угорському, польському, словацькому мовних просторах, а також на тюркськомовних теренах. В існуванні багатовікового мовного казана з різноманітними проявами українсько-румунського, українсько-тюркського та інших його складників переконують і дані археології, що прояснюють шляхи міграції давніх народів, місця їхнього розселення й контактів. Тому українська рибальська лексика в іномовному просторі, безумовно, потребує подальшого ґрунтовного вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Baran, Ye. (2016). *Ishtvan Kovtiuk yak dialektoloh* [Istvan Kotyuk as dialectologist]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva*, 21, 29–34 (in Ukrainian)
[Барань, Є. (2016). Іштван Ковтюк як діалектолог. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*, 21, 29–34].
2. Bondar, O. I. (Ed.). (2011). *Slovnnyk ukrainskykh hovoriv Odeshchyny* [Dictionary of Ukrainian dialects of Odessa region]. Odesa: ONU imeni I. I. Mechnykova (in Ukrainian)
[Бондар, О. І. (Ред.). (2011). *Словник українських говорів Одещини*. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова].
3. Fasmer, M. (1987). *Etimologicheskii slovar russkogo iazyka* [Etymological dictionary of the Russian language] (2nd. Ed., Vol. 3). Moscow: Progress (in Russian)
[Фасмер, М. (1987). *Этимологический словарь русского языка* (2-е изд., Том 3). Москва: Прогресс].
4. Fedoniuk, V. (2015). *Suchasna slovatska linhvistychna ukrainistyka: dosiahnennia ta vtraty* [Modern Ukrainian Linguistics in Slovakia: Achievements and Failures]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii: Istorychni nauky*, 23, 122–130 (in Ukrainian)
[Федонюк, В. (2015). Сучасна словацька лінгвістична україністика: досягнення та втрати. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Історичні науки*, 23, 122–130].
5. Hanudel, Z. (2001). *Leksychni etyudy v Karpatakh* [Lexical etudes in the Carpathians]. In *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva* (pp. 159–162). Uzhhorod: Vydavnytstvo Oleksandry Harkushi (in Ukrainian)
[Ганудель, З. (2001). Лексичні етюди в Карпатах. В *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства* (с. 159–162). Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші].
6. Horbach, O. (1993). *Ukrainska morska y sudnoplavna terminolohiia* [Ukrainian maritime and navigable terminology]. Miunkhen: n. d. (in Ukrainian)
[Горбач, О. (1993). *Українська морська й судноплавна термінологія*. Мюнхен: n. d.].
7. Khalymonenko, H. I. (1996). *Tiurkizmy u profesiino-vyrobnychii leksytsi ukrainskoi movy (leksyka tvarynnystva)* [Turkisms in the professional and production vocabulary of the Ukrainian language (vocabulary of animal husbandry)] (Doctoral thesis), Instytut skhodoznavstva im. Ahatanhela Krymskoho NAN Ukrainy. Kyiv (in Ukrainian)
[Халимоненко, Г. І. (1996). *Тюркізми у професійно-виробничій лексиці української мови*

(лексика тваринництва) (Автореферат докторської дисертації), Інститут сходознавства ім. Агатангела Кримського НАН України. Київ].

8. Korzoniuk, M. M. (1987). *Materialy do slovnyka zakhidnovolynskykh hovirok* [Materials for the dictionary of Western Volyn dialects]. In *Ukrainska dialektna leksyka* (pp. 62–267). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian)
[Корзонюк, М. М. (1987). Матеріали до словника західноволинських говірок. В *Українська діалектна лексика* (с. 62–267). Київ: Наукова думка].
9. Melnychuk, O. S. (Ed.). (1982–2012). *Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Etymological dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian)
[Мельничук, О. С. (Ред.). (1982–2012). *Етимологічний словник української мови*. Київ: Наукова думка].
10. Nimchuk, V. (2003). *Problema karpatskoukrainsko-pivdenoslov'ianskykh leksychnykh paralelei i zbihiv* [The problem of Carpathian-Ukrainian-South Slavic lexical parallels and coincidences]. *Ukrainska mova*, 3-4, 18–31 (in Ukrainian)
[Німчук, В. (2003). Проблема карпатськоукраїнсько-південнослов'янських лексичних паралелей і збігів. *Українська мова*, 3-4, 18–31].
11. Sabaneev, L. P. (2008). *Ryby Rossii. Zhizn i lovliia uzhenе nashikh presnovodnykh ryb* [Fish of Russia. Life and fishing of our freshwater fish]. Moscow: AST (in Russian)
[Сабанєєв, Л. П. (2008). *Рыбы России. Жизнь и ловля (уженье) наших пресноводных рыб*. Москва: АСТ].
12. Semchynskiy, S. V. (1988). *Zahalne movoznavstvo* [General linguistics]. Kyiv: Vyshcha shkola (in Ukrainian)
[Семчинський, С. В. (1988). *Загальне мовознавство*. Київ: Вища школа].
13. Semchynskiy, S. V. (2012). *Pro lnhvistychnu spetsyfyku substratu (kharakter slov'iansko-skhidnoromanskoj movnoi vzaiemodii)* [On the linguistic specificity of the substrate (the nature of the Slavic-Eastern Romance language interaction)]. *Studia linguistica*, 6(1), 28–37 (in Ukrainian)
[Семчинський, С. В. (2012). Про лінгвістичну специфіку субстрату (характер слов'яно-східнороманської мовної взаємодії). *Studia linguistica*, 6(1), 28–37].
14. Shevelov, Yu. (2002). *Istorychna fonolohiia ukrainskoi movy* [Historical phonology of the Ukrainian language]. Kharkiv: Akta (in Ukrainian)
[Шевельов, Ю. (2002). *Історична фонологія української мови*. Харків: Акта].
15. Trubachev, O. N. (Ed.). (1984–1985). *Etimologicheskii slovar slavianskikh iazykov praslavianskii leksicheskii fond* [Etymological Dictionary of Slavic Languages (Proto-Slavic Lexical Fund)] (Vol. 11–12). Moscow: Nauka (in Russian)
[Трубачёв, О. Н. (Ред.). (1984-1985). *Этимологический словарь славянских языков (праславянский лексический фонд)* (Т. 11-12). Москва: Наука].
16. Yefymenko, I. (2002). *Etymolohichnyi etiud zi slov'ianskoi sudnobudivnoi terminolohii* [The etymological etude on the slavonic shipbeuling terminology]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna*, 56, 235–244 (in Ukrainian)
[Єфименко, І. (2002). Етимологічний етюд зі слов'янської суднобудівної термінології. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 56, 235–244].